

**Umsögn er varðar þingskjal 1152, 724. mál , nr. 116/2006
(strandveiðar)**

Úr frumvarpi:

"Við gerð þessa frumvarps hefur verið leitast við að nýta þá reynslu sem skapaðist við tímabundna breytingu á ákvæði laga nr. 116/2006, um stjórn fiskveiða, sem fjallar um strandveiðar og gerð var á vorþingi 2018, sbr. lög nr. 19/2018. Sú tímabundna breyting fól í sér að hver bátur gat stundað strandveiðar í 12 daga í hverjum mánuði svo lengi sem ráðstöfuðum heildarafla var ekki náð samkvæmt reglugerð sem ráðherra setti um strandveiðar fyrir árið 2018."

Úttekt á tilraun frumvarpsins sem Alþingi samþykkti í fyrra var lofað að ætti að fara strax af stað síðasta haust eftir að veiðum lyki svo meta mætti árangurinn á því hvernig að sumarið gekk.

Mér þykir einkennilegt að festa eigi lög í sessi, án þess að skoða niðurstöðu sumarsins 2018.

"Með þessu frumvarpi er áformað að taka mið af þeirri reynslu og lögfesta ákvæði með svipuðu efni varanlega með það að markmiði að bæta umhverfi strandveiða og auka öryggi sjómanna á strandveiðum."

Öryggi eykst ekkert við þessar breytingar. Ólympíski þátturinn er enn til staðar, núna er hann bara yfir allt landið í stað þess að vera svæðisskiptur. Ástæðan er sú að Fiskistofu er heimilt að stöðva veiðar sé ákveðnum potti náð.

Áhugavert er að heyra þingmenn nefna það að almennt hafi verið sátt og allir verið kátir með liðið strandveiðisumar (2018). Mér leikur forvitni á að vita hvernig menn ganga út frá þeirri ályktun að allir hafi verið ánægðir með fyrirkomulagið. Mín reynsla af strandveiðisumrinuárið 2018 er slæm. Svipaðar sögur hef ég heyrt af austurlandi, menn eru alls ekki sáttir með það fyrirkomulag sem var á árið 2018. Þetta eitt veldur því að menn hætta í greininni því miður.

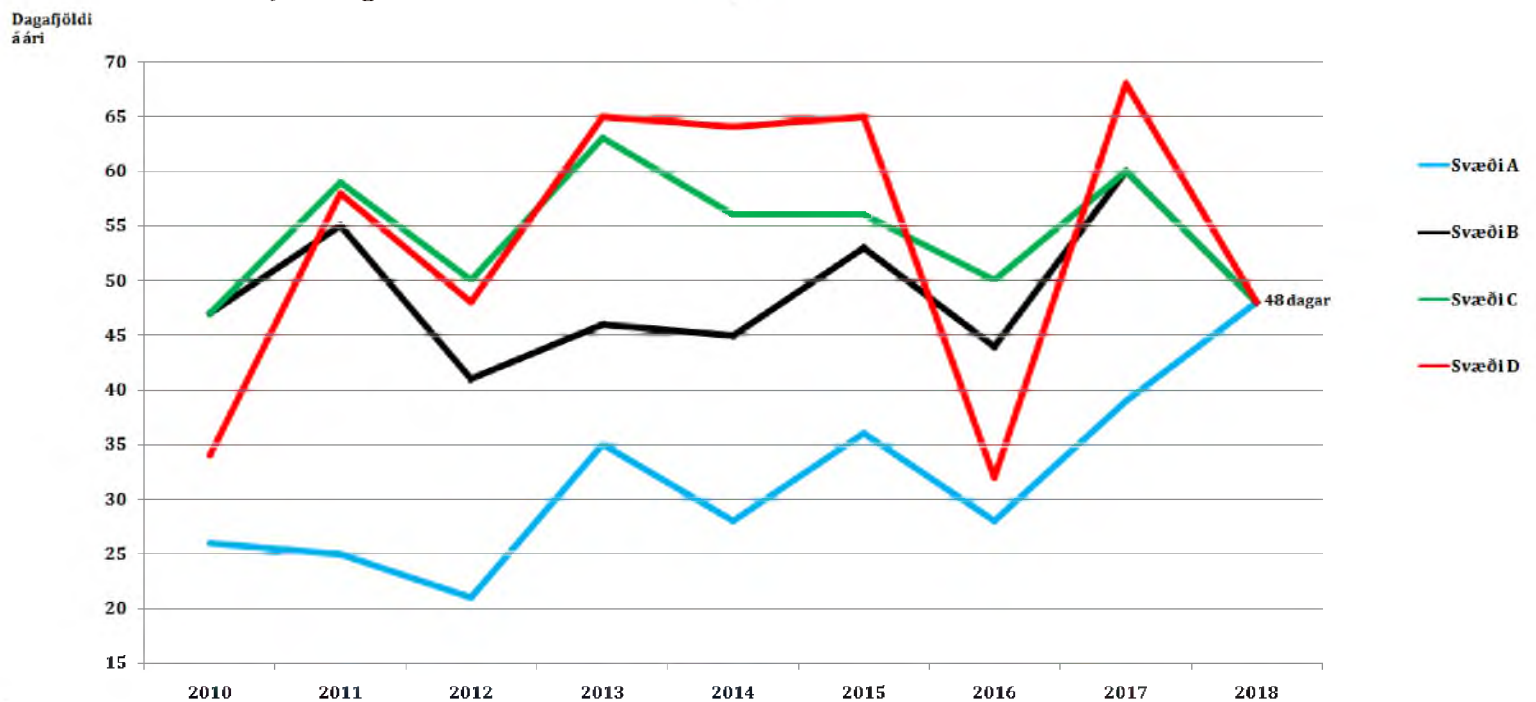
Hægt er að velta því fyrir sér hvers vegna strandveiðisjómönnum séu lofaðir 48 dagar, en í raun er bara verið að lofa um það bil helmingi þessa daga m.v. aflaúthlutun í kerfið vegna þess að Fiskistofu er heimilt að stöðva veiðar verði sérstöku hámarki afla náð. Með þessu frumvarpi virðist sem svo að blekkja eigi sjómenn og aðra með því að lofa 48 dögum, en segja svo síðar að Fiskstofa geti stöðvað veiðar þegar að heildarafla er náð.

Þegar þetta er skoðað nánar með tilliti til afla sem hefur verið landað í gegnum strandveiðikerfið síðustu ár, gefur það auga leið að dagarnir verða að öllum líkindum ekki fleiri en um það bil helmingur lofaðra daga. Ástæðan fyrir því er að dögum fjölgar á aflamesta svæði landsins og mun meiri afli kemur þar að landi.

Ef taflan að neðan er skoðuð sést það að meðaltalsafli á svæði A er langtum hærri en á svæði D.

Strandveiðar 2016		Meðalafli í róðri		
Svæði:	A	B	C	D
	702 kg	575 kg	587 kg	538 kg

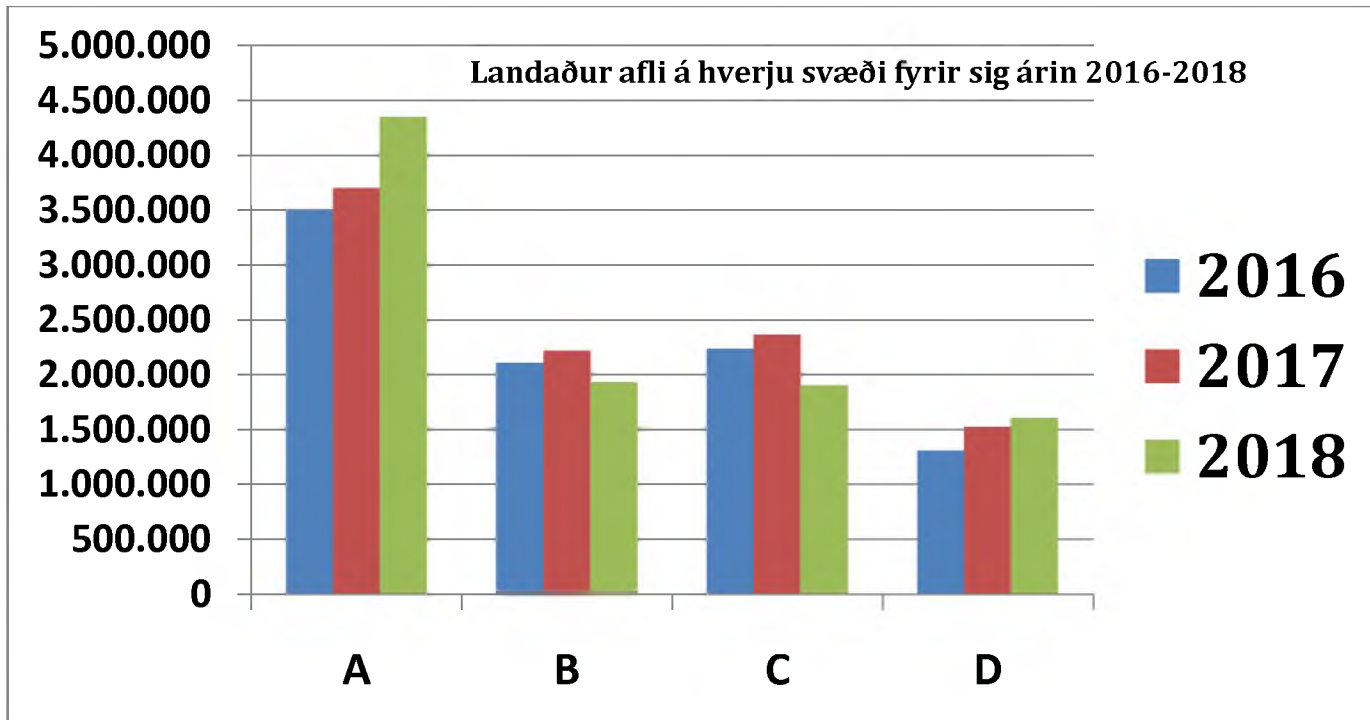
Fjöldi daga í strandveiðum 2010 - 2018.

Á þessu línurtiti sést skerðing á svæðum B, C og D en aukningu á svæði A.

Óstöðugleiki t.d á svæði D hefur valdið miklum sveiflum á rekstri strandveiðibáta á því svæði.

Af hverju á að skerða 3 svæði landsins í stað þess að efla til dæmis einungis svæði A, eða efla þau öll? Það hefði verið skárri kostur sumarið 2018.

Þetta súlurit sýnir að mun meiri afli kemur að landi árið 2018 á svæði A, þrátt fyrir slæmt veðurfar og fækkun báta, en minnkar á hinum svæðum landsins að D svæði undanskildu sem stendur nánast í stað og er það ufsinn sem kemur þar inn. Bátunum á svæði A fækkar um 6%.

Einnig er rétt að nefna hér að meðaltalsveiði á hvern bát er eins og eftirfarandi tafla sýnir.

Meðalafli per bát	2016	2017	2018	Meðaltal Síðustu 3 ár
A	13.040	14.976	18.659	15.559
B	14.142	16.401	17.716	16.086
C	15.103	18.765	16.394	16.754
D	10.544	14.361	13.272	12.726

Tölur af vef Fiskistofu

Við viljum að allir gangi að sama borði, en þessar tölur sýna vel að svo er ekki í núverandi kerfi. Með frumvarpi þessu telja menn að sé verið að gera kerfið jafnara, en svo er ekki ef að við tökum mið af töflu sem er hér að ofan.

Ástæður fyrir því að "potturinn" náðist ekki árið 2018 eru nokkrar:

- Afspyrnu slæmt veðurfar á nær öllu landinu sem hamlaði sjósókn strandveiðibáta allt í kringum landið.
- Fiskverð var mjög lágt, það kostar sitt að standsetja bát fyrir hverja vertíð og þegar fiskverð er svo lágt, ásamt fáum úthlutuðum dögum borgaði það sig ekki fyrir ákveðna aðila að hefja vertíðina.
- Bátum fækkar töluvert, ein ástæða fyrir fækkun báta mætti rekja til skerðingu á öllum svæðum landsins nema svæði A.

Ólympískar veiðar.

Ólympíski þátturinn er enn til staðar vegna þess að Fiskistofa hefur heimild til þess að stöðva veiðar hvenær sem er.

Þar sem að augljóst er að heildarafla sem áætlaður er til strandveiða verður líklega uppurinn um mitt sumar. Ef til vill verður veðurfar mjög gott á landinu öllu og vel gengur að koma með afla að landi. Hvað þá?

Hvatinn eykst vegna þess að menn keppast við að ná að róa áður en að allt lokast síðla sumars í júlí og ágúst.

Ef að þetta frumvarp fer óbreytt í gegn þýðir það eitt að í stað þess að keppa við aðra báta innan síns svæðis um aflann, er keppnin orðin yfir allt landið.

Hægt væri að leysa þetta með því að útlhuta ákveðnum dagafjölda á bát á ári, án heimildar Fiskistofu til þess að stöðva veiðar.

Ufsi sem VS-aflí

Það að útgerð fái einungis hluta af aflaverðmæti ufsa er ekki nógu gott.

Auka álag á hafnarstarfsmenn, starfsmenn fiskmarkaða, og svo eykst bókhaldskostnaður töluvert. Sömu gjöld eru enn til staðar; kranagjöld, ísgjöld, vigutnargjöld, aflagjöld, auðlindagjöld og fleira.

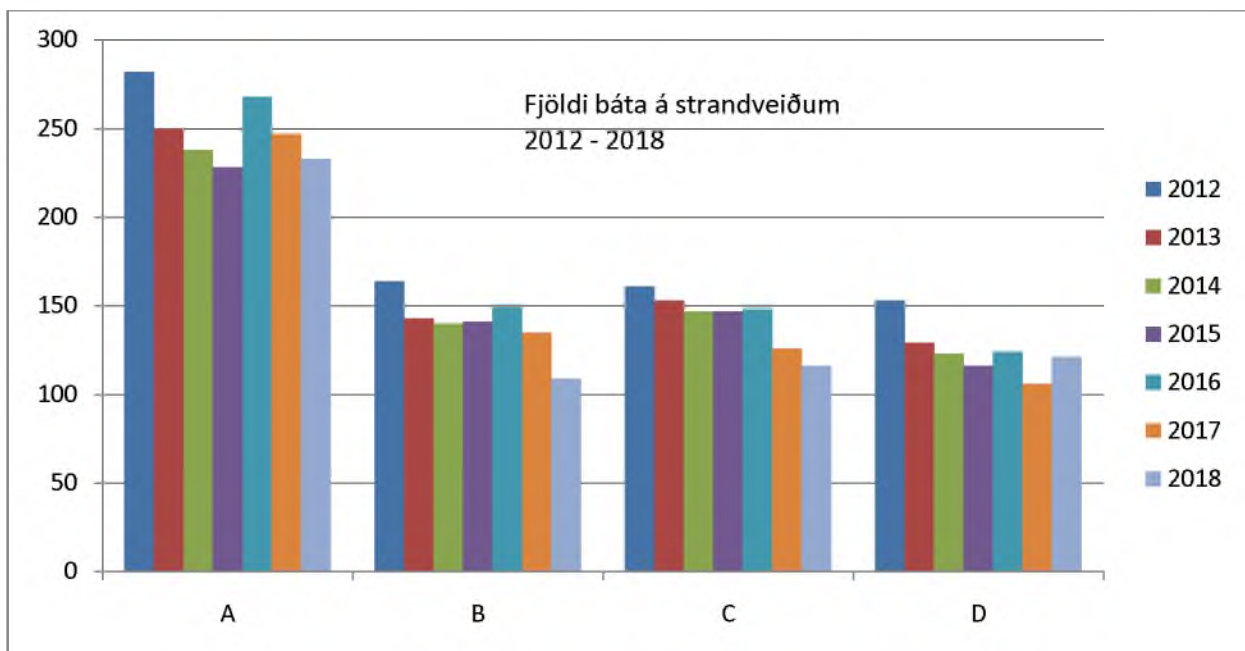
Því miður þá virkar það ekki að strandveiðiútgerðir fái bara hluta af aflaverðmæti ufsans. Hugmyndin er góð að leyfa ufsaveiðar sem aukategund á strandveiðum, en þetta virkar því miður ekki nema að aflaverðmæti ufsans renni óskipt til útgerðarinnar.

Gjald vegna strandveiða

Það að þeir sem stunda strandveiðar þurfi að greiða sérstakt gjald vegna þeirra, er frekar einkennilegt vegna þess að takmarkanir kerfisins eru svo ótal margar ef miðað er við aflamarks- og krókaafلامarkskerfið og með þessu frumvarpi er verið að takmarka strandveiðar enn meira. Til dæmis; Hámarks dagafjöldi í mánuði, hámarksheildarafli í kerfið, hámarksafli á dag, hámarkstími, bann um helgar, bann á rauðum dögum og svo framvegis. Það vantar bara bann við kaffibrúsa um borð.

Ástæða fyrir fækkun báta.

Hvers vegna hefur bátum fækkað svo mikið í greininni er spurning sem að við þurfum að finna svar við. Eitt svar er að kerfið er ekki nógu gott fyrir nýliða og þeir hellast úr lestinni, oft vegna mikilla skulda en takmarkaðrar innkomu og sumarið 2018 var engin töfralausn við fækkun báta. Kerfið verður að vera fýsilegt, það verður að vera hægt að lifa af því líka, annars fækkar bátunum áfram ár frá ári. Nýliðar ná ekki endum saman og hætta, svo einfalt er það.

Við þurfum að vera samstíga í að bæta strandveiðikerfið okkar, ekki hygla einu svæði fyrir annað, við verðum einnig að átta okkur á því að mið eru mismunandi eftir árstímum og landsvæðum. Fáir menn til dæmis úthlutaða daga yfir allt árið gæti það haft jákvæð áhrif eins og:

- Eykur jafnvægi innan kerfisins
- Minnkar toppa og lægðir í upphafi og lok sumars á fiskmörkuðum
- Álag á starfsmenn hafna og fiskmarkaða dreifist meira yfir árið (minna um skyndilegan dauðan tíma hjá starfsmönnum)
- Líf er í höfnum landins lengur en bara í 4 mánuði á ári
- Aukið öryggi því að menn yrðu ekki lengur í ólympískum veiðum
- Minnkar álag á Vaktstöð siglinga
- Hægt að sækja þegar að fiskurinn er á heimamiðum.

Tillögur að bættu kerfi.

- 60 dagar á bát á ári, óháð landssvæði, mánuðum, eða dögum.
- Dögunum úthlutað þann 1. september á ári hverju
- Aflahámark á dag mætti vera 1.000 kg af óslægðum þorski.
- Menn verða að fá að ákveða það sjálfir hvort að það borgi sig að róa um helgar eða á öðrum rauðum dögum.
- Heimila strandveiðibátum að leigja til sín ufsakvóta samhliða ákveðnum dagsskammti af þorski.
- Heimila strandveiðibátum að sækja 650 þorskígildi á dag, og leigja til sín þorskkvóta ef að aflinn fer umfram það. Með þessu gæti opnast leið inn í kvótakerfið.
- Afnema sérstakt gjald vegna strandveiða.

Kerfið verður að vera raunhæfur kostur fyrir nýliða, en eins og það var í fyrra (2018) er ekki glóra fyrir nokkrum nýliða að byrja í greininni, því miður.

Til þess að ná árangri í þessari atvinnugrein á flestum stöðum á landinu þarf yfirleitt hraðgengan bát (til þess að komast á góð mið innan þess tímaramma sem er gefinn). Viðhald og viðgerðir þyrftu að vera í lágmarki, hver dagur í viðhald og viðgerðir, er tapaður dagur á sjó. Það er að segja engin innkoma.

Almennilegur bátur sem hægt væri að ná árangri á, kostar mjög mikið. Fyrir unga menn er það mjög erfitt hefja útgerð í þessum útgerðarflokki því miður, það vantar hvata í kerfið.

Kvótakerfið er gott og það er það fiskveiðistjórnunarkerfi sem að virkar.

Við þurfum samt sem áður að einbeita okkur að því hvernig við viljum að nýliðar komist inn í greinina (kvótakerfið) í stað þess að gagnrýna kvótakerfið endalaust og finna leiðir í sameiningu til þess að opna fyrir nýliða inn í kvótakerfið.

Ein leið sem gæti verið möguleg inn í kvótakerfið úr strandveiðikerfinu er sú að heimila strandveiðibátum að leigja til sín ufsa samhliða strandveiðum. Mikið brennur inni af ufsakvóta ár hvert og því væri upplagt að nýta hann svona.

Það er hægt að útbúa almennilegt kerfi sem að hentar þessum flokki smábáta, það þarf hinsvegar töluverða vinnu og samstarf við þá sem í greininni starfa, ekki bara af einu landsvæði, heldur af landinu öllu. Ef kerfi er hannað eftir einu landsvæði þá hentar það alls ekki því næsta.

Hægt væri að búa til hvata í sambærilegu kerfi og hefur verið undanfarin ár með því að úthluta kvóta eftir ákveðin árafjöldi í kerfinu. Þá gætu menn hugsanlega komist upp úr kerfinu og nýliðun í sjávarútvegi við Ísland gæti átt sér stað. Það gæti einnig spornað við fækkun báta í greininni, því að þá er hvati til þess að halda áfram.

Þess ber einnig að geta að flestir handfærabátar eru þeir einu við Ísland sem nota eingöngu rafmagn á meðan á veiðum stendur, rafmagnið er hlaðið með landrafmagni við bryggju og einnig hleður aðalvél bátanna á útleið. Svo þegar á miðin er komið drepa menn á aðalvél bátsins og nota einungis rafmagn á meðan á veiðum stendur.

Hef ég stundað þessar veiðar í 6 ár og hélt ég að þetta væri mín leið til þess að byggja upp mitt fyrirtæki hægt og rólega. Sú er ekki raunin, raunin er sú að það kemst enginn upp úr strandveiðikerfinu í núverandi mynd, því miður sé ég fram á að hætta í greininni nema að úrbætur eigi sér stað á næstu árum. Því miður.

Með vinsemd, von og virðingu

Hólmar H. Unnsteinsson 28 ára smábátasjómaður.